ВЕСЕЛКА
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW
A CHILDREN'S MAGAZINE

НАШИМ СПІВРОБІТНИКАМ, ЧИТАЧАМ, ПЕРЕДПЛАТНИКАМ, ЇХ БАТЬКАМ, УЧИТЕЛЯМ І ВИХОВНИКАМ, ВСІМ НАШИМ ПРИХИЛЬНИКАМ І ЖЕРТВОДАВЦЯМ ШЛЕМО РАДІСНЕ —

Христос Воскрес!

Редакція „ВЕСЕЛКИ"

Володимир („Вова") Печенюк з Кентону, Огайо, прислав нам такого листа: Дорога „Веселко"! Я ходжу до четвертої кляси американської і до третьої української школи. Дуже люблю читати „Веселку", яка має цікаві оповідання для дітей. Люблю також читати оповідання, що їх пишуть самі діти. Я бажав би, щоб і моє оповідання пра кицю було надруковане у „Веселці". Привіт!

Відповідь Редакції: Дорогий Вово! Ми отримали Твоє оповідання про кицю й помістимо його в одному з найближчих чисел „Веселки". Вітай!

***

Зенон і Тарас Доманчуки з Монтреалю, Канада, пишуть: Дорога „Веселко"! Ми пильні й постійні Твої читачі від першого числа Твоєї появи. Любимо наш журнал і ждемо нетерпеливо на його прихід. Ми вдвох ходимо до вечірньої Рідної Школи ім. Тараса Шевченка при Осередку СУМ. Ми також є членами Юного СУМ і належимо до роя молодшого юнацтва „Лісовики". Бажаємо Тобі, „Веселко", багато успіхів!

Відповідь Редакції: Дорогі Діти! Дякуємо за Вашого милого листа та за побажання успіхів. Ми бажаємо Вам також, щоб Ви росли здорові і успішно вчилися для власного добра та на потіху Ваших Батьків і українського народу!

1. ХРЕСТИКІВКА

— — + —	1. Назва дерева
— — — + —	2. Місто в Галичині
— — + —	3. Видобувається з-під землі
— — — + —	4. Місто над Дніпром
— — + —	5. Смуга поля
— — — + —	6. Ріка в Европі
— — + —	7. Назва звіра

Букви на місці хрестиків дадуть назву вершка в пасмі Чорногори у Карпатах.

2. ЩО ЦЕ?

а) Що оце таке — скажіть:
У ставі — стоїть,
В морі — клекотить,
А в ріці — біжить?

б) Як стоїть чи лежить,
Завжди чемно мовчить.
А візьмемо у долоні —
Голосно задзвонить?

***

3. ХТО ЦЕЙ МАЙСТЕР?

(Народна загадка)

Вікна малював, води покривав,
Ще й пік людське тіло.
Прийшло тепло, майстра спекло,
Його тіло з'їло?

***

4. УКРАЇНСЬКІ РІКИ

Відшукайте в підручнику географії і на мапі України такі назви:

1. Головна ріка Галичини.
2. Один з Дніпрових порогів.
3. Притока Дніпра, над якою лежить місто Кривий Ріг.
4. Притока Дунаю, над якою лежать міста Коломия і Чернівці.
5. Притока Дніпра, над якою лежить місто Біла Церква.
6. Притока, що вливається в Дніпро вище міста Кам'янського (тепер Дніпродзержинського).

Початкові букви назов дадуть знову назву української ріки.

***

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА БЕРЕЗЕНЬ ц. р:: 1) МАГІЧНИЙ КВАДРАТ: 1) Козак. 2) Озеро. 3) Зевес. 4) Арена. 5) Косар. ЗАГАДКА-НЕДОМОВКА: Шевченко Тарас. 3) УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ЗАГАДКА: місяць і зорі. 4) ЩО ЦЕ? а) Крук — друк; б) Осел; в) Ніч — день; г) Стіл; ґ) Годинник. 5) ЯКА ЦЕ РОДИНА? Будні й неділя.

ВЕСЕЛКА
THE RAINBOW
ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ КОЖНОГО ВІКУ

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Адреса: "SVOBODA" — 'Veselka,' P. O. Box 346
Jersey City 3, N.J., U.S.A.

Обкладинка роботи Галини Мазепи. Розділові заставки М. Бутовича, Е. Козака, П. Холодного.

Редакція застерігає собі право виправляти прислані авторами матеріяли. Передруки нових творів і ілюстрацій, вміщених у „Веселці", тільки за попередньою згодою Редакції й Видавництва та за поданням джерела.

Subscription $4.00 per year.
"THE RAINBOW" — "VESELKA"
published monthly by the Ukrainian National Association
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J.
Entered as Second Class Matter at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Галина Мазепа — Гагілки

Роман ЗАВАДОВИЧ

НА ВЕЛИКДЕНЬ

На Великдень сонце зранку
Встало в сяйному серпанку
І „Христос воскрес!" — Улянку
Привітало із небес;
Уля, наче квітка, біла,
Хоч весела, та несміла,
Сонцю чемно відповіла,
Що „Воістину воскрес!"

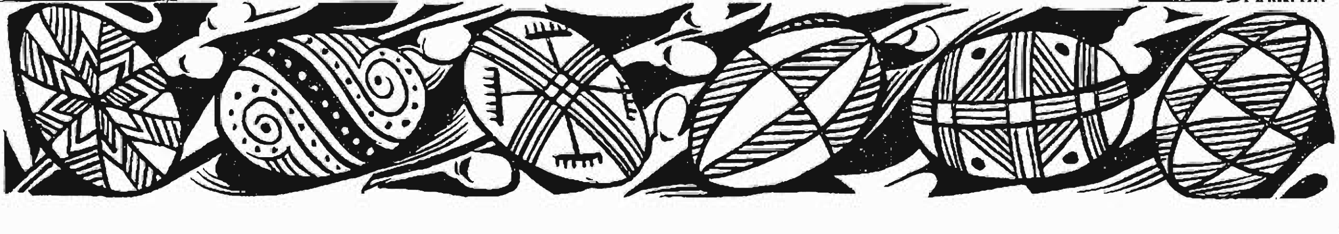
В місті радісно щосили
Срібні дзвони задзвонили,
Про Великдень сповістили
Всіх — людей, пташат, квітки;
Розквітають біло віти,
Гладить трави легіт-вітер,
І несуть до церкви діти
Українські писанки.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Зима минула, орють загони,
Із дзвіниць дзвонять воскресні дзвони,
Христос Воскрес! Христос Воскрес!
Слава лунає аж до небес.

Зима минула, діти співають,
Радісно весну всі зустрічають.
Христос Воскрес! Христос Воскрес!
Слава лунає аж до небес.

Володимир Дозорський,
читач „Веселки" з Ірі, Па.

Іван КЕРНИЦЬКИЙ

ВІД ГАННУСІ ДЛЯ БАБУСІ

Ганнуся писала писанку.

Вправді більше було тієї краски на пальчиках, на борідці, на личку і на хвартушку Ганнусиному, як на яєчку, але робота посувалась жваво вперед.

Ганнуся була ще молода писанкарка: мала всього три рочки. Зацікавилась писанкарством одного дня, коли до її старшої сестри, Оксанки, зійшлися новачки писати писанки на Пластовий базар. Все ж таки уживання свічки, воску, рильця-писальця та інших причандалів було для Ганнусі завеликою морокою, і вона винайшла інший спосіб: загадала написати писанку кольоровими кредками до малювання.

Користаючи з нагоди, що мама була зайнята передсвяточним порядкуванням хати, Ганнуся пішла на кухню, добула з холодильника яєчко, сіла собі коло свого столичка й почала писати писанку: кольоровими олівчиками клала на яєчку всякі штудерні кривульки і хрестики, при чому раз-у-раз слинила олівчик, щоб фарба ліпше бралася.

Помагали їй при цій роботі дві ляльки, Місьо-ведмедик і Буні-зайчик, з відірваним ушком. Ну, великої помочі він них не було, але ляльки і Місьо хоч не заваджали їй, не пустували, зате Буні-зайчик не міг чомусь чи не хотів рівно сидіти і все падав, носиком на стіл. Ганнуся строго його картала. Казала „Нечемний!" і шарпала за єдине, заціліле ще вухо.

Так застав її татко, вернувшися з праці. Подивився на донечку, що сама подобала радше на писанку, як на дитину, і лише посміхнувся. Взяв паперову серветку, повтирав Ганнусі личко, носика, пальці і сказав:

— О, це дуже добре, що ти умієш писанки писати. Тільки не треба при тому класти олівчика в ротик, бо воно . . .

— Гірке? — подивилась Ганнуся на батька.

— Так, і гірке, і шкідливе. Потім буде животик боліти. А кому ти пишеш таку гарну писанку? — мамусі?

Ганнуся покрутила головкою.

— Ні.

— Може таткові?

— Ні.

— То може Оксанці?

— Ні. Не мамусі, не таткові, не Оксанці, ані тій бабусі, що у Філядельфії, а тій, що в Україні, під . . . під . . . боршевиками.

Тато попестив її по головці.

— Чудово! Чудово! Бабуся в Україні дуже зрадіє, що ти про неї пам'ятаєш. Але як же ми перешлемо цю писанку з Америки в Україну, такий далекий світ? . . . Та ж вона розіб'ється по дорозі . . .

Ганнуся рішуче заперечила:

— Не розіб'ється! Яєчко не сире, а варене! На твердо! — додала з притиском. — Хочеш подивитись, чи правда?

Цок-цок! — яєчком об стіл, а воно хлюсь! — та й розхлюпалось жовтком-білком по столі, по пальчиках, по хвартушку та по килимі на підлозі.

— Вeee! — заридала Ганнуся на всю хату. — Веее! Бабусина писанка розбилась!

Звичайно, в поспіху, Ганнуся щось там поміктила з яйцями, замість узяти з холодильника варене яєчко — взяла сире, а тепер на ж тобі: катастрофа!

На крик Ганнусин надбігла мама . . . Ой, Господи! — вхопилася за голову. Спершу кинулась витирати ганчіркою пляму на килимі. Потім передала ганчірку татові, сама взяла Ганнусю і понесла просто у ванну . . . Ой, було ж того плачу, аж до вечора, по розбитій бабусиній писанці . . .

А ввечері вернулася з пластової домівки Оксана. Довідавшись про пригоду молодшої сестри, прийшла до її ліжечка, обцілувала, стала заспокоювати:

— Не журись, Ганнусечко, — сказала, — я тобі віддам одну з моїх писанок. Ми перешлемо її бабусі в Україну і напишемо: „Це від Ганнусі для Бабусі".

Дівчинка з повагою покрутила головкою:

— Не можна говорити неправди. Це гріх!

— Ну, добре, — засміялася Оксанка. — Тоді зробимо так: напишемо разом нову писанку! Я писатиму, а ти мені помагатимеш — потримаєш віск над свічкою. А потім напишемо бабусі, що це дарунок від нас обох. Добре?

— Добре, — погодилась Ганнуся.

І вмить заснула.

Вночі снився їй прекрасний сон . . . Снилась їй Україна, як великий-великий сад, з квітучими деревами й чудовими квітами. А по тому саду ходила бабуся і в руках тримала Ганнусину писанку. Так вона ходила-ходила, по всій Україні, і всім людям говорила:

— А подивіться, це писаночка від моєї внучки з Америки, від Ганнусі. Вона ще мала, має всього три рочки, ще й не ходить до музичного садочка, а вже такі гарні писанки пише! Ох, яка ж славна в мене внучка!

Ганнуся всміхалася крізь сон . . .

Леонид ПОЛТАВА

ПИСАНКИ

Дві курочки-чубарочки
По траві ходили,
Дві курочки-чубарочки
Тихо говорили:

— Походимо-побродимо
Та й ну у гніздечка,
Для малої Галі й Зої
Знесемо яєчка,

А вони їх розмалюють,
Як же гарно, від руки,
І матусям на Великдень
Подарують писанки!

Володимир МАЦЬКІВ

НАШІ ЧУДОВІ ПИСАНКИ

Марійка Кривицька домовилася з своєю подругою Славкою відвідати після Богослуження хвору товаришку Зенку Красій.

Згідно з домовою Марійка стала коло виставового вікна „Українського Базару", чекаючи, поки Славка вийде з церкви.

В той самий час надійшли дві елеґантно одягнені жінки. Вони зупинилися коло вікна і стали оглядати писанки, що лежали в гарному кошику.

— Чи ви вже бачили коли українські великодні яйця? — запитала одна другу по-англійкому. — Ось вони в цьому кошичку! Я не можу пройти мимо цього вікна, щоб не подивитися на них. Ніколи не сподівалася, що на шкаралупі яйця можна зробити таку мистецьку річ.

— Вони справді гарні! — потакнула друга жінка. — Не знати, в якій школі вчать цього мистецтва?

— Я вже питала про це знайомих, і мені відповіли, що в Україні вміють малювати писанки багато дівчат і жінок, хоч ніколи не ходили вони до будь-якої мистецької школи. Як бачите, вони малюють їх і тут.

— Дивіться! — сказала друга жінка. — Ці взори незвичайні. Їх кольори поєднані напрочуд гарно. Ними могли б зацікавитись навіть тутешні малярі, що називають себе „модерністами".

— Мене мило вражає багатство взорів, — продовжувала перша жінка. — Ні одна писанка не подібна до другої. Не бачу двох писанок, що мали б однакові взори. Яку буйну уяву мусять мати ці малярки! Яка у них справді мистецька душа!

— Авжеж! Авжеж! — потакнула друга.

— Мушу вам признатися, — сказала перша, — що я вже купила собі кілька таких яєчок. Вони зовсім не дорогі. Хочу мати трохи більшу збірку. Це гарна прикраса бібліотеки мого чоловіка. Наші знайомі завжди з великим зацікавленням оглядають ці писанки. Але я не вмію їм усього як слід пояснити.

Марійка, добре вихована дівчина, ніколи не підслухувала чужих розмов. Але жінки говорили так голосно, що годі було їх не чути. Дівчина не витримала, щоб не втрутитись у розмову:

— Вибачайте, шановні пані! — сказала вона. — Бачу, що вас дуже цікавлять ці писанки. Я пластунка, і в Пласті я була на курсі писання писанок. Ходжу також до суботньої української школи, і там мені розповідали про ці писанки. Тому, якщо хочете, можу дещо сказати.

— Будь ласка, розкажіть, як малюють ці яйця!

— Дуже радо! Фарби розпускають у воді, кожну в окремому горщику. Крім того, потрібні ще писальце, свічка і грудка бджолиного воску. Писальце — це тоненька металева лійка, встромлена у дерев'яний держак.

— Зовсім нескладне приладдя! — сказали пані. — І що далі?

— Кладемо дрібку воску в писальце і розігріваємо його над свічкою. Коли віск розтопиться, пишемо ним по яйці, себто покриваємо ним ті місця, що мають залишитися білими. Віск на шкаралупці скоро стигне. Тоді вкладаємо яйце у

фарбу найяснішого кольору, здебільша жовту. Коли фарба на яйці висохне, вкриваємо воском ті місця, що повинні залишитися жовті, і вкладаємо яйце до темнішої фарби, наприклад, до бронзової. Вкриті воском місця залишаться, а все інше стане бронзове. Коли яйце знову обсохне, вкриваємо воском місця, що мають залишитись бронзові, і вкладаємо яйце у найтемнішу фарбу, чорну. Нарешті яйце розмальоване і обсушене. Треба обгорнути його добре нагрітим шматком тканини, щоб віск відстав — писанка готова. Дехто намазує ще її шматиною, змоченою в товщі, щоб вона гарно блищала.

— Виглядає, що це легка робота, — сказала перша жінка.

— Хто добре знає діло, тому не важко. Треба лише досвіду, а при тому й деякого знання.

— Якого ж саме? — запитала друга пані.

— Україна не така простора, як Америка чи Канада, але вона не менша від Франції чи Німеччини. Кожна околиця від довгих століть має свої звичаї, пісні, танці, взори килимів, вишивок, а також і писанок. Все це передається з покоління в покоління, з роду в рід, з батьків на дітей. Тому в писанках ані взорів, ані барв за своєю вподобою ніхто не мішає і не змінює, бо знає, що пропала б уся їх краса. У писанках Західньої України переважають геометричні взори, на східніх землях — рослинні, а деколи трапляються й рисунки тварин.

— Це дуже цікаво! — сказали жінки.

— Будь ласка, пригляньтеся уважніше до цих взорів, — пояснила Марійка. — Це не звичайні собі знаки, рисочки, колішатка, промінчики. Вони мають з прадавніх часів якесь особливе значення. Наприклад, оця рожа означає сонце, якому поклонялися наші поганські предки. А ось прикраси подібні до зірки, ламаного хреста або тринога. На цій крайній писанці виведено різні хрестики, а то й малу церківцю. Є ще й інші взори, вони називаються решітка, безконечник, курячі лапки тощо.

— Дякуємо тобі, дівчино, за інформації.

На тому розмова закінчилась. Незнайомі жінки відійшли, а Марійка аж горіла від гордої радости, що її нарід може похвалитися такими цінностями.

Та ось надійшла Славка, і вони подалися до хворої товаришки.

Володимир МАЦЬКІВ

КОЗАЦЬКІ СИНИ

II ВІДСЛОНА

Через півроку в Туреччині.

Кімната, прибрана килимами. На подушці сидить турецький старшина, підібгавши ноги, і курить люльку. Має невелику бороду, а на голові завій-галму).

СТАРШИНА. Добре живеться на цьому світі правовірному визнавцеві великого Мохаммеда! *(Приклавши праву руку до грудей, вклоняється).* І маєток придбав, і почесті є. Усе було б гаразд, якби не клопоти з отими яничарами. Мені доручили наглядати за їх вихованням, а це не завжди легка річ. Ось недавно світлий наш падишах *(вклоняється)* прислав мені ще одну сотню малих хлопців, закуплених у татар. Важка то праця! Нелегко виховати джаврів на добрих яничарів — але, як уже виховаєш, що то за військо! Б'ються, як леви... *(По хвилині).* Треба покликати Ібрагіма, щоб склав звіт. *(Плеще двічі в долоні. Входить дівчина-бранка, одягнена по-турецькому, і низько вклоняється, склавши долоні на грудях).*

БРАНКА. Що накажете, пане?

СТАРШИНА. Поклич мені Ібрагіма!

БРАНКА. Так, пане! *(Вклоняється і виходить назадгузь).*

СТАРШИНА. Ібрагім — добрий помічник. Вміє виховати доброго вояка.

(За хвилину входить Ібрагім з облесливим усміхом).

ІБРАГІМ *(вклоняється)*. Що накажете, пане!?

СТАРШИНА. Як там твої вихованці? Уже відреклися своєї віри, вже забувають свою батьківщину?

ІБРАГІМ. Дехто вже забуває... Але ті чотири джаври, що їх привезли з України, не тільки не хочуть відректися свого, але ще й інших відмовляють.

СТАРШИНА. Невже? Дивно! За півроку твого навчання ще не видно успіху?

ІБРАГІМ. Ні, пане! Справді, дивно! Такого ще в мене не бувало. Ті джаври — то якесь тверде насіння. Ти його вчи, ти йому говори, що на небі є один Аллах та Мохаммед, його великий пророк, а на землі — один падишах *(уклонився)* та могутня турецька держава і тому їм треба турками стати, а вони — ні та й ні!

СТАРШИНА. Це зле! Це дуже зле! Кажеш, чотири джаври з України бунтують інших?

ІБРАГІМ. Так, пане!

СТАРШИНА. Приведи їх сюди!

ІБРАГІМ. Слухаю, пане! *(Вклоняється і виходить).*

(Входить дівгина-бранка, на таці тримаюги дзбаногок кави та гашку; ставить все це на стільці біля старшини, кланяється і виходить назадгузь).

СТАРШИНА *(наливає собі кави, поволі попиває).* О, так! . . . Твердий народ там, в Україні . . Мій батько розказував . . . Там на війні був . . . Зазнали там наші великої втрати . . . Хто б думав — таке мале, а таке тверде . . . Та ми їх таки зломимо . . . Будуть до-о-обрі яничари! . . . Треба нам таких якнайбільше...

ІБРАГІМ *(входить з нагаєм в руці і вклоняється).* Ось вони, ці хлопці, світлий пане!

(За ним доглядаг уштовхує в кімнату Івася, Грицька, Данилка й Богданка. Одежа на них брудна, пом'ята).

ІБРАГІМ *(до хлопців).* Поклоніться низько нашому панові й добродієві!

(Хлопці з внутрішнім примусом злегка схиляють голови).

СТАРШИНА *(хвилину допитливо приглядається).* Так це ви такі!?.. Я чув, що ви не хочете поклонитись ні Аллахові, ні його великому пророкові Мохаммедові. Як же це воно так?

ІВАСЬ. Нас навчили матусі християнської молитви до Ісуса та Його Пречистої Матері — то як же нам відрікатись її і вчитись такого, чого наше серце не може прийняти?

СТАРШИНА. Ваше серце нерозумне! Не воно, а я наказую вам. Забудьте все, що було, і мерщій навчіться молитов до великого пророка Мохаммеда. Тоді вам буде добре. Ви станете старшинами, багатіями і вигідно проживатимете, як ось я живу *(показав на свій дім).*

ДОГЛЯДАЧ *(збоку, сам до себе).* І мені колись так казали, як привезли з . . . України.

ГРИЦЬКО. Світлий пане! Наш сотник завсіди говорив: „Хто з легким серцем відречеться свого й перейде на службу ворогові, той зрадник". А зрадник — це найгірша людина, недостойна по Божій землі ходити, на Боже сонце дивитись. Ми не хочемо бути зрадниками!

СТАРШИНА *(сердито).* Я не на те кликав вас сюди, щоб слухати ваших нісенітниць. Ви — невірні, і я вас закликаю прийняти правдиву Мохаммедову віру. Я питаю вас востаннє: перейдете на нашу віру, відречетеся своєї землі? Якщо ні, то погляньте, що має Ібрагім у руках!

ІБРАГІМ *(хльоснув голосно нагаєм).* Егеж!

БОГДАН. Нагай для нас не страшний. Ми знаємо його добре. Краще вмерти, ніж відректися свого Бога і матерньої-батьківської молитви! І свого народу ми не забудемо!

ДОГЛЯДАЧ *(до себе).* Браві хлопці! Справжні козацькі сини! А я . . . *(спустив голову).*

СТАРШИНА *(до Ібрагіма).* Забери їх на подвір'я і накажи вартовим добре їх провчити, щоб знали, як відповідати турецькому старшині!

(Ібрагім дає знак доглядагеві, той випроваджує хлопців; з поклоном за ними виходить Ібрагім).

СТАРШИНА *(схвильовано ходить по кімнаті сюди-туди, потім сідає на подушку і п'є каву).* Твердий народ — ці українські джаври!

(По хвилині входять хлопці, підштовхувані Ібрагімом та доглядагем. Сорогки хлопців ще більше пом'яті та забруднені).

СТАРШИНА. Що ж? Уже передумали?

ХЛОПЦІ. Так.

СТАРШИНА *(насмішливо).* І що скажете?

ДАНИЛКО. Мій батько недавно вернувся з походу. Він мав на своїм тілі багато ран. Дуже терпів і незабаром помер. Люди кажуть, що він герой. Його могилу прикрашують квітами, про нього всі говорять з пошаною. Чи його син мав би стати зрадником? Ні! Волію вмерти, але відступником-яничаром не буду!

ІВАСЬ, ГРИЦЬКО і БОГДАН. І ми також ні!

СТАРШИНА *(схоплюється і кригить сердито).* Як так, то на смерть їх! Зрубати їм голови, хай інші бачать, що їх чекає за впертість! Зрубай голови, і то зараз!

ІБРАГІМ. Так, пане!

(Ібрагім і доглядаг випроваджують хлопців).

СТАРШИНА. А все таки . . . мені подобаються ці хлопці! *(Іде до дверей і відхиляє заслону).* Ібрагіме, вернися! *(Ібрагім вертається).* Стривай! Ще не вбивай! Я хотів ще раз випробувати їх геройство. Замкни їх у вежі . . . Харч раз на день . . . Може, надумаються . . .

ІБРАГІМ *(вклоняється).* Твоя воля, пане!

Заслона

Михайло КОЦЮБИНСЬКИЙ

ДЕСЯТЬ РОБІТНИКІВ

Зайшов я колись до однієї жінки в хату — Одаркою звали жінку. Дивлюсь, а у неї в хаті так чисто, гарно так: діти умиті, чисто одягнені, обід зварений.

— Як ви встигаєте все робити? — питаю я в Одарки.

А вона каже:

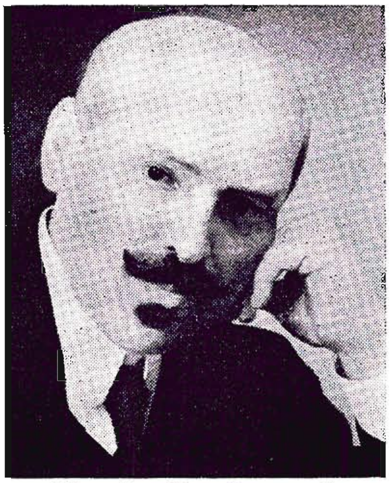
— Як же мені не встигати? У мене служить аж десять робітників. Вони мене слухають; що не скажу — зроблять, один одному помагають! . .

— Які ж то у вас робітники?

— А ось вони! — засміялася Одарка і поклала на стіл свої десять пальців.

МИХАЙЛО КОЦЮБИНСЬКИЙ

Більше як сімдесять років тому почав виходити у Львові, в Західній Україні, дитячий журнал „Дзвінок". У тому журналі, вже вже в перших числах, появилися оповідання: „Харитя", „Маленький грішник", „Ялинка", „Нюрнберзьке яйце". Ці оповідання й досі друкують в книжках та журналах для українських дітей — такі вони гарні і написані такою гарною мовою.

Михайло Коцюбинський
Портрет роботи І. Їжакевича

Мабуть, не один з вас знає, хто написав ці оповідання. Так, написав їх відомий український письменник Михайло Коцюбинський. Його твори відомі в широкому світі — їх перекладено на різні чужі мови. Недавно появилися вони повним виданням у видавництві „Книгоспілка" в Ню Йорку. Ану-мо — попросіть маму-тата, щоб дозволили поглянути у їх бібліотеку — напевно знайдете там твори Коцюбинського. В них знайдете й ці оповідання для дітей. Коли ще їх досі не прочитали, то прочитайте тепер. У такий спосіб найкраще вшануєте цього письменника в 50-ліття його смерти — помер він саме 50 років тому — 25 квітня 1913 року.

Михайло Коцюбинський писав також оповідання-казки для малих діток: „Про двох цапків", „Дві кізочки", „Івасик Телесик" і інші. Оце й друкуємо тут дві казочки про впертих цапків та про дві розумні кізочки. А „Харитю" дуже просимо прочитати і нам написати, чи і чому сподобалося вам це оповідання про маленьку мамину помічницю.

Б. Д.

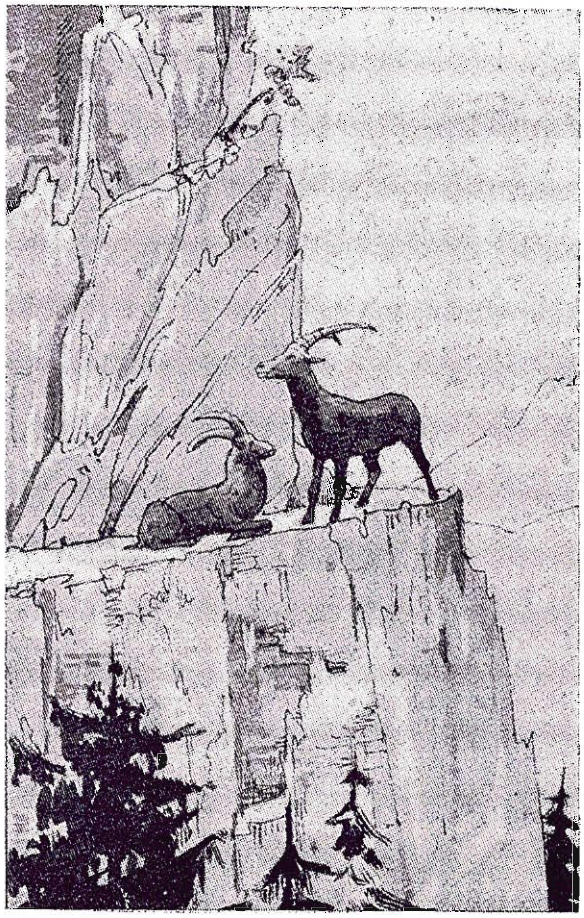
М. КОЦЮБИНСЬКИЙ *Ілюстрація О. КУЛЬЧИЦЬКОЇ*

ПРО ДВОХ ЦАПКІВ — ДВІ КІЗОЧКИ

З одного берега йде до річки білий цапок, а з другого берега підходить чорний цапок. І той хоче через річку перебратися і цей. А через річку кладка. Така вузенька, що тільки один може перейти, а двом тісно.

Не схотів білий цапок зачекати, поки перейде через кладку чорний, а чорний і собі не схотів заждати, щоб перейшов білий.

Ступили обидва на кладку, зійшлись посередині та й ну один одного лобами й рогами бити!

А дві кізочки — то були розумніші. Стрілись вони на вузенькій стежечці. З одного боку стежечки глибокий рів, а з другого — висока та крута гора. Розминутись ніяк не можна.

Постояли вони, постояли, подумали-подумали, а тоді... одна кізочка стала на коліна, перевернулась на бік, лягла на стежці і притиснулась до гори. Тоді друга обережно переступила через неї, а та, що лежала, встала й пішла собі.

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстраці: П. ХОЛОДНИЙ

ГОЦА ДРАЛА

На базар ішла Людмила
І яєчко загубила.

Гоца скочила з пеньочка:
„Ов, а що ж оце за бочка?"

Дві години Гоца Драла
Те яєчко оглядала.

То сідала, то вставала,
Ніс до „бочки" прикладала.

Обійшла навколо пішки,
Потім полизала трішки.

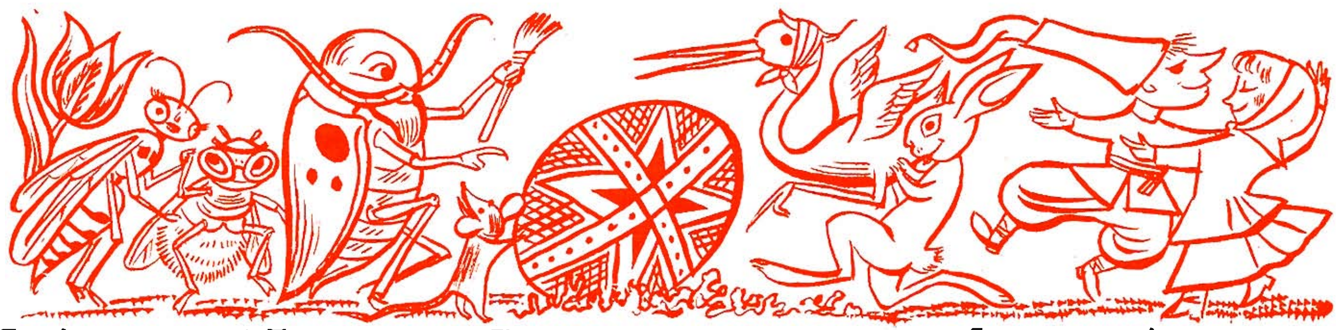
Аж іде собі крізь гай
Пан Мазайло-Бородай.

„Що воно, не можу знати,
Але можу змалювати".

Квачика зробив з борідки,
Замочив у чарку квітки.

Малював аж до кінця,
Писанку зробив з яйця.

Як дізнались друзі Драли,
З лісу всі поприбігали.

Коло писанки на славу
Завели собі забаву.

І до вечора від ранку
Всі співали там веснянку.

Роман ЗАВАДОВИЧ

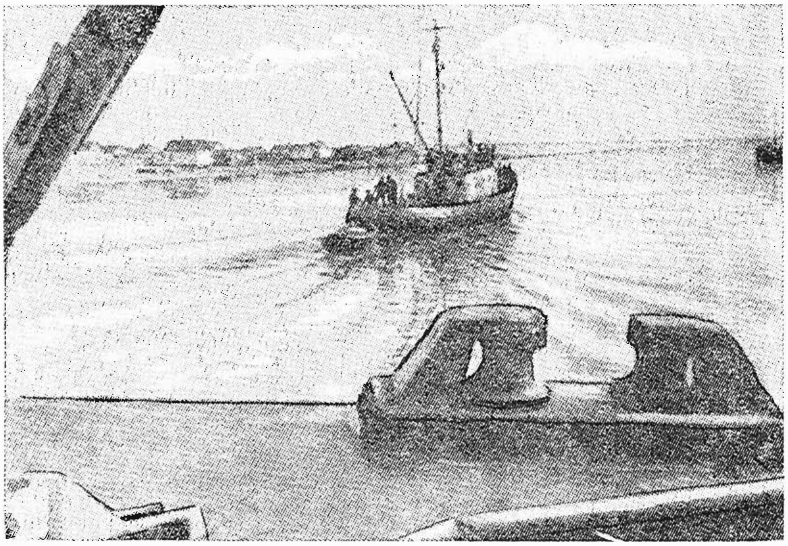
ОЗІВСЬКЕ МОРЕ

Маленьке ти, Озівське море,
Мов озеро або лиман —
По цей бік — низ, по той бік — гори,
А ти між ними — синій лан.

Твої мілкі і рибні води
Підсилюють Кубань і Дін,
Їх присипля туман холодний,
А будить подмух хуртовин.

Колись хребтом донецьких кряжів
Чи степом, що не має меж,
Котилися чумацькі мажі
Аж до озівських узбереж.

А ти, усміхнене ласкаво,
Давало їм з своїх дарів
Смачну тараню, сіль біляву
Для українських хуторів.

Озівське море біля північного узбережжа

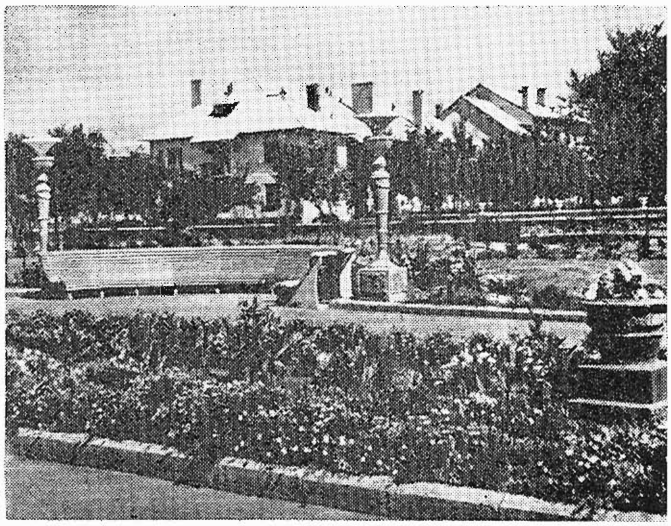
ОЗІВСЬКЕ МОРЕ — РИБНИК УКРАЇНИ

Ви напевно знаєте козацьку думу про Олексія Поповича і про бурю на Чорному морі. Вона надрукована у ч. 4-му „Веселки" за квітень 1960 р. Знаєте й поему Тараса Шевченка „Гамалія", в якій наш поет оспівав Чорне море і сміливих мореплавців-козаків. Знаєте й про день 29 квітня 1918 року, коли то на кораблях Чорноморської фльоти скинуто московські, а піднесено українські прапори.

Від прадавніх часів життя українського народу зв'язане з морем — отим нашим водним шляхом у широкий світ.

У попередніх числах „Веселка" розказувала не раз про Чорне море, про чорноморські пристані — Одесу, Миколаїв, Херсон, про півострів Крим з портовими містами Севастополем, Теодосією, Керчю.

Знайдіть на мапі України Крим — на його східньому березі лежить старовинне місто Керч, а навпроти цього міста півострів Тамань. Керченська протока лучить Чорне море з Озівським морем. І ось про Озівське море пора теж дещо розказати.

Підміська садиба на Керчі

Доісторичний курган на Керчі

Як бачите, розмальоване воно ясносиньою фарбою — це значить, що воно мілке: глибина його від 7 до 15 метрів. Та й невелике це море — вдесятеро менше за Чорне море.

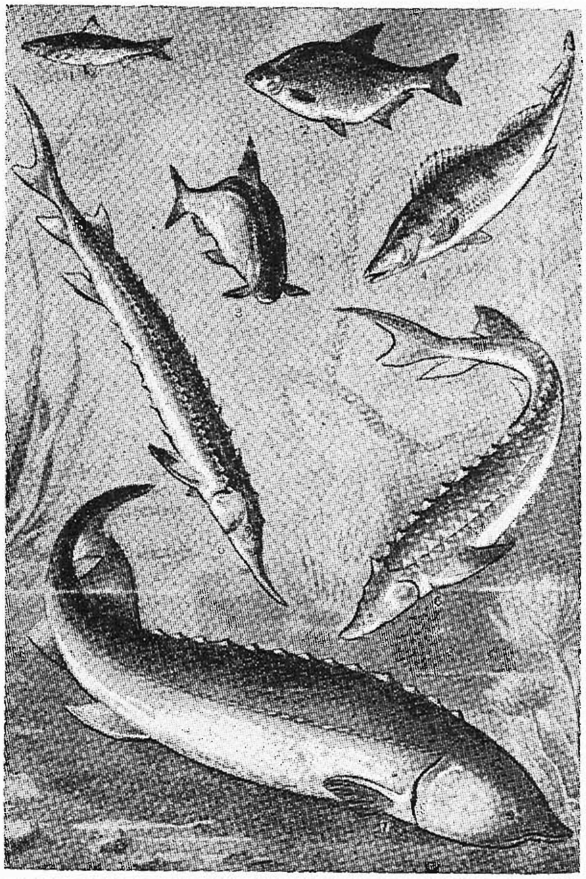
У всіх морях вода солона, а в Озівському ледве солонувата. Це тому, що вливають до нього свої прісні води великі ріки Дін і Кубань. Та й Чорне море не дуже солоне, бо вливаються в нього великі ріки — Дунай, Дністер, Бог, Дніпро, а відомо, що в ріках вода прісна.

Найбільша українська пристань над Озівським морем — це Маріюпіль (тепер Жданов). До Маріюполя привозять кораблями залізну руду з Керчі.

Узбережжя Озівського моря низькі і піскові. Є тут довгі піскові коси. Найбільша коса — Арабатська при східньому узбережжі Криму. Її довжина 110 кілометрів, а ширина лише кілька метрів. Відділяє вона собою затоку

Сиваш, або Гниле море. Вода в Сиваші солона і тут добувають кухонну сіль.

І в Чорному і в Озівському морях багато всякої риби, але найбільше риби ловлять в Озівському морі. Це тому, що вода тут мілка, сонце її добре нагріває і дрібні морські тварини, якими живляться риби, швидко розмножуються.

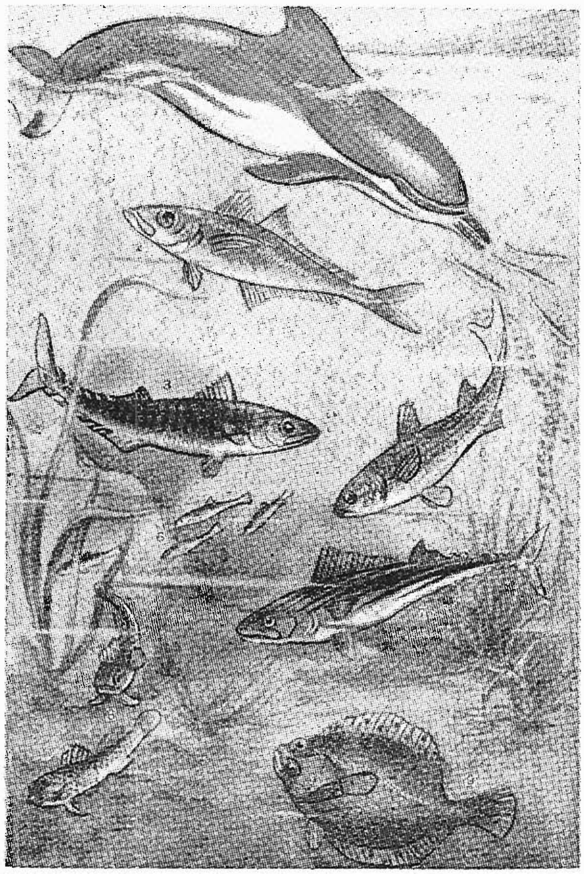

Риби Озівського моря: 1) Керченський оселедець; 2) лящ; 3) тараня; 4) судак; 5) севрюга; 6) осетер; 7) білуга.

В давніших часах на береги Озівського моря приїздили чумаки, набирали на свої вози сіль та рибу і розвозили їх по всій Україні.

Взимку Чорне море біля північних берегів замерзає на три-чотири тижні, а Озівське море замерзає майже на три місяці.

Чорне і Озівське моря — це природна границя України. Тепер по цих морях плавають московсько-большевицькі кораблі, але прийде час, коли над нашими морськими водами маятимуть українські прапори — на щоглах наших кораблів!

Риби Чорного моря: 1) Дельфін; 2) ставрида; 3) скумбрія; 4) хамса; 5) кефаль; 6) тулька; 7) пеламіда; 8) бички; 9) камбала.

Б. Д.

ПОСЛУХАЄМО!

Закладемо платівку „П і с н і й к а з к и" і послухаємо, як співають хором наші друзі — діти з Торонта:

Гей же, ставайте рядами,
Дружно, весело, всі враз!

Бадьоро, та таки й гарно співає дитячий хор з Торонта! Ось і ми всі разом з ними заспіваємо:

Хто лиш охочий, той з нами,
Раз-два і раз-два і раз!

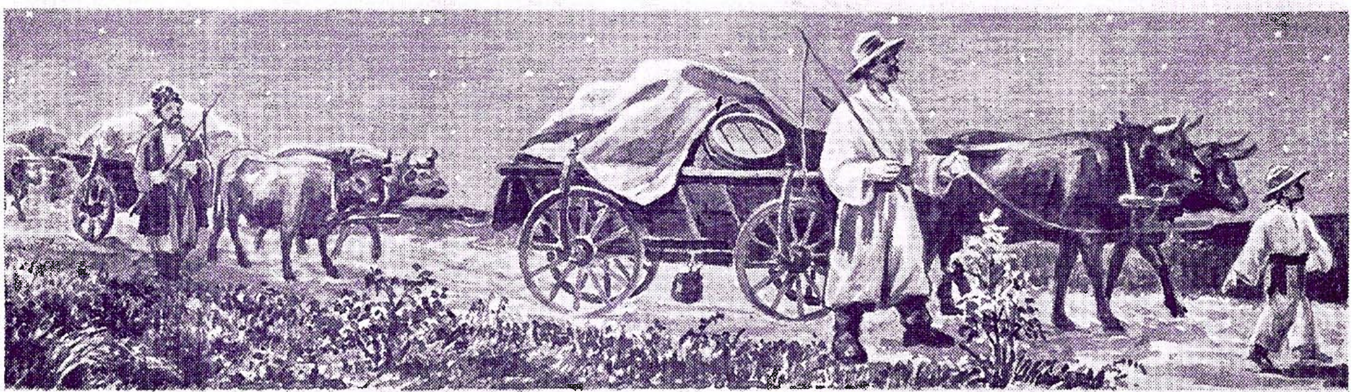
Прослухаємо і проспіваємо пісню вдруге-втретє, і вже її всі вміємо! У кожній хаті буде вона тепер лунати — мов дзвіночками дзвеніти!

А ось і друга пісня: „Котику, котику, де ти бував?", а ось третя: „Ходить гарбуз по городу", а там четверта, п'ята — разом сім пісень! І співають їх не тільки діти, а й славний квартет „Верховина" і артист Г. Ярошевич, і співачки О. Бризгун, Р. Росляк і співак А. Дербіш. А пісні скомпонували М. Фоменко, М. Гайворонський, В. Балтарович, І. Недільський — усі потрудилися, щоб діти могли прослухати та й вивчити гарні, бадьорі, рідні дитячі пісні! Та й не тільки пісні, бо на платівці є ще й дві казки: „Михайлик-Кучерик" Віри Вовк і „Тайна Золотого Току" М. Пастернакової.

Платівка „Пісні й казки" появилася заходами Комітету під патронатом Об'єднання Українських Педагогів Канади — питайте за нею в усіх наших книгарнях.

А нам напишіть, які пісні вам найбільше сподобалися!

П. ШКУРАТ *Ілюстрації В. ЗАЛУЦЬКОГО*

ЧУМАЦЬКА ДИТИНА

Я так багато наслухався про діда Прокопа та його чумакування, що тільки й мріяв про те, щоб його побачити. Мені приобіцяли вдома, що коли матиму добре шкільне свідоцтво, то на вакації поїду в гості до діда.

Я так нетерпеливо чекав на кінець шкільного року, що кожного дня докучав мамі й сестрам своїми запитами.

— Чекай терпеливо! — відповідали вони. — Прийде час, то й поїдеш, а будеш докучати, то й зовсім не поїдеш!

„Треба мовчати й терпеливо чекати, а то справді передумають і змінять своє рішення!" — думав я.

Нарешті, надійшов, мабуть, найщасливіший день мого дитинства. З подорожнім квитком у кишені я стояв на покладі пароплава „Воєвода" і вислухував останні поради від мами і сестер.

„Хоч би скоріше відчалював пароплав, а то чого доброго передумають і накажуть вертатися додому . . ." — думав я.

На моє щастя, залунав третій гудок, і пароплав відчалив. Ще довго на покладі й на пристані махали хустинками на прощання. Ми виплили на середину Дніпра, і пристань сховалася за високими піщаними кучугурами.

Навколо було, мов у казці. Зустрічні пароплави віталися короткими гудками, немов старі знайомі; сюди й туди сновигали рибальські човни з напнутими вітрилами. Не встиг я ще надивитись і і намилуватись, як пароплав уже наблизився до Мишуриного Рогу, де я мав висідати. Старий перевізник переправив мене на лівий берег Дніпра, до Переволочної, де на мене чекали коні. За годину ми вже були в Кишиньці, де проживав дід Прокіп.

Відпочивши з дороги, я з бабою пішов на баштан. Ще здалека я побачив курінь, критий соломою, а коло нього на лавці діда, дуже подібного до одного запорожця з картини „Запорожці пишуть лист до султана". Дід мав довгі сиві вуса й густі волохаті брови, за якими важко було доглянути, які в нього очі.

Побачивши мене, дід весело вигукнув:

— А, скубент приїхав! Тепер буде в мене помічник: а спатиму, а ти стерегтимеш баштан.

Я не міг второпати, чи дід правду каже, чи жартує.

— Та годі тобі! — сказала баба. — Краще поможи підігріти обід, бо хлопець певно зголоднів.

Дід розіклав вогонь, баба підігріла принесений обід, розстелила чисту білу ряднину, і ми сіли обідати. За обідом дід запитав, скільки мені років.

— Уже дванадцятий пішов, — відповів я.

— Як я був таким, то вже чумакував! — похвалився дід.

На згадку про чумакування баба змінилась на обличчі, немов би пригадала щось неприємне. Дід спохватився, зрозумівши, що сказав щось невлад, і теж збентежився. І мені стало ніяково, хоч я нічого не розумів і щойно пізніше довідався про трагічну подію, про яку баба і згадувати боялася.

Щоб розвеселити нас, дід вигукнув:

— Ось я принесу вам доброго кавуна і справжню королівську диню.

По обіді я несміливо запитав діда, чи можу залишитися на баштані.

— Таж тут немає ні подушки, ні чим накритися! — сказала баба.

— А хіба козаки спали на подушках? Найкраще спиться на кулаці, тоді й голова розум-

нішає. А на подушках ледащіє . . . — приговорював дід.

— Та годі вже! — спинила баба. — Нехай хлопець лишається, а завтра я принесу, що потрібно.

Трохи відпочивши, баба забрала порожні глечики й пішла додому. Сонце збиралося на відпочинок, і непомітно надходив вечір, повний невимовного чару. Дорогою і стежками з гейканням гнали пастухи худобу, верталися з поля люди. Повітря сповняли перегуки та веселий гомін. Ми з дідом і псом Циганом обійшли ввесь баштан. Треба було стерегти кавуни, щоб до них не підкрався хтось чужий.

Удень ми порядкували: зривали та сушили тикви, шукали стиглих кавунів і динь та складали їх у холодку коло куреня. По денній роботі дід варив куліш, ми смачно його їли, а потім лягали на траві й слухали соловейків, що тьохкали в недалекій діброві. В селі зринала хорова пісня, спочатку стиха, а потім щораз голосніше.

Коли дід був у доброму настрої, то оповідав мені про бувальщину. Для мене це були перші незабутні лекції. Особливо багато знав дід про гетьмана Мазепу, козаків і про боротьбу з москалями. Оповідав, як Мазепа ночував у Кишиньці, як на Городищі під Кишинькою відбувся останній бій запорожців з москалями і як багато шведів, хворих і ранених, розійшлися по селах, де знайшли серед наших людей притулок. Іноді сиділи ми біля куреня до пізньої ночі, і щойно, коли в селі вибивали дванадцяту годину, йшли спати.

Одного вечора я несміливо запитав діда:

— Чи справді ви чумакували, коли вам було одинадцять років?

Дід трохи задумався, ніби щось пригадуючи, і почав розказувати.

***

„Мої дід і батько чумакували. Від них я наслухався стільки оповідань про різні чумацькі пригоди, що й сам забажав поїхати у дорогу. Тоді ще не було залізниць, і чумаки їздили возами то в Крим по сіль, то над Озівське море по рибу.

У нашому селі було ще кілька чумацьких родин. Їздили завжди валкою, найменше десять або дванадцять возів. Часто до нас приєднувалися чумаки з Царичанки. В Маріюпіль над Озівським морем везли пшеницю, а звідтам привозили тараню, чабака тощо.

Виїздили по Великодніх святах, коли ще не було спеки. Дорога тривала щонайменше чотирип'ять тижнів. Перед виїздом у дорогу панотець відправляв молебень, кропив свяченою водою чумаків, вози й волів. По молебні відбувався на майдані спільний обід.

Чумацьке життя гарне, хоч і небезпечне. Я

довго просив батька, щоб узяв мене з собою, і врешті він погодився.

По Провідній неділі прибуло з Царичанки п'ять возів. У Кишиньці приєднались до них сім возів, і валка була готова до дороги. Зранку великий майдан коло церкви вщерть заповнився людьми з Кишиньки й сусідніх сіл. Після молебню та спільного обіду валка вирушила в дорогу. На передньому возі їхав отаман, на останньому заступник отамана і господар. На цьому возі їхав і я.

Надвечір ми прибули в Китайгород над річкою Ореллю. Тут переночували, а вранці переїхали вбрід неглибоку воду і степовою дорогою рушили на Петриківку. Навколо степ, безмежний, мов море. Ген далеко попереду я завжди бачив ніби річку. Я запитав батька, що то за річка, але він сказав, що то омана, що тут немає жадної річки.

Риплять вози, ковані залізом, мотають головами круторогі воли. Повільно коло возів ступають чумаки. В кожного за плечима рушниця. У степу треба бути чуйним і готовим на всяку небезпеку. У ті часи на запорізькі землі посунули різні непевні люди — греки, серби, вірмени, цигани, москалі. Шукаючи легкого хліба, вони не раз ставали злодіями й розбишаками.

На п'ятий день подорожі ми дісталися до Катеринослава, а по двох тижнях були вже в Маріюполі. Пшеницю продали багатому купцеві-грекові, трохи відпочили й покупались у морі. Мені дуже подобалося море, коли воно спокійне. Коли ж бувало зривався вітер і починали гуляти гори-хвилі, тоді море ставало страшним, непривітним.

У Маріюполі накупили ми гостинців і, навантаживши вози золотавою сушеною таранею, рушили в поворотну дорогу. Тепер мандрівка була куди важча· Сонце припікало, і ми їхали здебільша вночі, а вдень відпочивали коло будь-якої напіввисохлої степової річки. Мені дуже подобалося, коли в степу під зоряним небом чумаки розкладали багаття і варили вечерю. Коло возів безупинно держали вони варту.

Одного ранку вирушили ми в дорогу. Отаман хотів ще за дня минути Гадючу балку, бо там, у густих очеретах, іноді засідали розбійники. Ось уже засіріли очерети. І раптом пролунав несамовитий свист, і все замовкло. Лише стиха шумів очерет і десь ледве чутно квилила пташка.

— Що це може бути? — міркували чумаки. — Треба піти й подивитись, може яке лихо трапилось?

Отаман з двома чумаками пішов у гущавину очерету. За мить вони вернулись; на руках несли непритомну жінку і дівчину восьми-дев'яти років. Вона плакала і кричала: ,,Мамо, я боюсь!" На запити, що сталося, дівчина нічого не відповідала, лише, притулившись до матері, безупинно ридала.

Хлопці, — гукнув отаман, — не гаймось, рушаймо в дорогу! Жінку й дівчину примістіть на останньому возі. На вечерю будемо у Варварівці, а там подумаємо, що з ними далі робити.

Пізніше ми довідались, що дівчина Орися не мала тата. Жила вона з матір'ю в Маріюполі, у татового брата.

— У дядька було нам дуже добре, — розказувала дівчина, — але мама не любила моря, бо воно забрало нам тата. Вона хотіла додому в свою Чаплинку. Дядько дав мамі грошей на дорогу, накупив гостинців, і ми пішли. Траплялось, що по дорозі нас трохи підвозили, але переважно ми мандрували пішки. Коли ми дійшли до Гадючої балки, хтось свиснув так страшно, що ми з мамою завмерли. З очеретів вийшли два бородаті розбійники і забрали в мами гроші та клунки з одягом. Мама почала просити, щоб не грабували, і тоді один із розбійників з усієї сили вдарив її. На той час над'їхала ваша валка, і вони затягнули нас в очерет.

Чумаки довезли жінку до Катеринослава і примістили її в шпиталі. Лікарі відразу сказали, що немає жадної надії на вилікування жінки, бо години її життя вже пораховані. І справді, ще того самого вечора вона померла.

Орисі нічого не сказали про смерть матері, але всі чумаки зажурилися її долею. Журився і я. Думав, що було б добре, якби батько взяв її до нашої хати. Я згадав про це батькові. Він уважно вислухав і сказав:

— Це ти, сину, добре придумав. Візьмемо Орисю до себе.

Батько сказав про це й отаманові, і чумаки повеселішали.

— Це ж наша, чумацька дитина і шкода було б віддавати її в чужі руки. Ми тепер усі, мов її хресні батьки.

Орисю потішали, що, мовляв, поїдемо до нас, а коли мама видужає, то також приїде. Дівчинка вже не плакала, але в її карих очах завжди чаївся смуток. Коли ж хтось із чумаків бувало ненароком свисне, то вона, мов пташка, тремтіла з переляку.

Без пригод прибули ми в Кишиньку і привезли до хати . . . сестричку. Мама раділа, що матиме дівчинку, і ввесь час була для неї найсердечнішою матір'ю. Не тільки чумаки, а й усе село любило її за милу вдачу, особливо за її спів. Співала вона багато різних, здебільша сумних, пісень.

Минав час, я перестав смикати її за косичку. Орисі пішов уже сімнадцятий рік. Вона була гарної вроди, тож почали заглядати до нас старости не тільки з Кишиньки, а й з сусідніх сіл. Відмов-

З дитячого життя

ЯЛИНКА УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В ФРАНКФУРТІ, НІМЕЧЧИНА

Від Марка Горбача з Франкфурту, Німеччина, отримали ми такий допис з життя учнів української школи: В січні цього року у Франкфурті відбулась ялинка для наших дітей. На імпрезу прибуло багато гостей. Діти нашої школи приготовили цікаву програму. Ми колядували, деклямували й танцювали. Найкраще сподобався присутнім танець із шаблями, виконаний Миколою й Михайлом Цебаками. Я продеклямував довгий уривок з поеми І. Франка „Лис Микита", а моя сестричка Катруся „Євшанзілля", поему М. Вороного.

Діти нашої школи вдячні „Веселці" за те, що приходить вона до них безплатно. Учні пильно читають „Веселку" й вивчають із неї всі матеріяли з географії України.

Я маю вісім з половиною років і вже кілька років читаю „Веселку". В нашій німецькій школі виходить газетка „Ехо". В цій газетці надруковано мій переклад з „Веселки" про „Вовка й білку" та мій допис про Україну. За це я отримав нагороду.

Ми всі, учні української школи й читачі „Веселки", бажаємо нашому журналові багато успіхів у 1963 році.

Від Редакції: Славно, Марку! Вітаємо Тебе з успіхами в українській і німецькій школах, зокрема з нагородою за переклад з „Веселки" й допис про Україну. Передай наш привіт усім дітям-учням української школи в Франкфурті, Учителям і Батькам!

ляючи всім їм, Орися тулилася до прибраної матері й казала:

— Я вас, матусю, ніколи не покину!

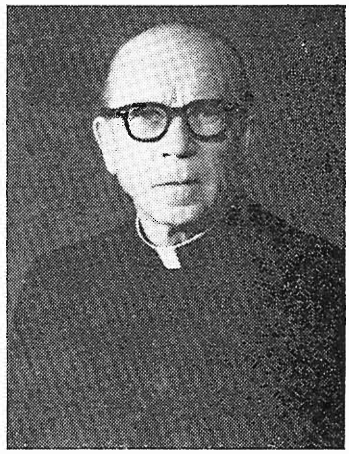
По цих словах дід замовк і задумався. Мені дуже кортіло знати, що далі було з Орисею, і я запитав:

— А що сталося з Орисею?

— Що сталося? Сталося те, що з усіма дівчатами: одружилась і є тепер твоєю бабою.

Чумаки — то були в давнину (XVII-XIX стол.) українські селяни, що займалися також торгівлею. Коли в Україні не було залізниць, чумаки возили на Крим, на Дін і над Озівське море сільсько-господарські плоди, а звідти привозили сіль, сушену рибу тощо; **кучугура** — купа піску чи снігу, намет, горбок; **переправити** — перевезти на човні чи плоті через ріку; **баштан** — поле, де ростуть кавуни, гарбузи й дині; **курінь** — невеличка хатина, будка, шалаш; **скубент** — перекручене слово „студент"; **тиква** — гарбуз; також посуд на воду; **второпати** — зрозуміти; **ряднина, рядно** — груба полотняна тканина; **куліш** — рідка каша; **тараня, чабак** — назви двох родів риби; **багаття** — вогонь, ватра; **квилити** — плакати, видавати жалісні звуки; **підвозити** — в цьому значенні: взяти пішого мандрівника на воза й везти його частину дороги.

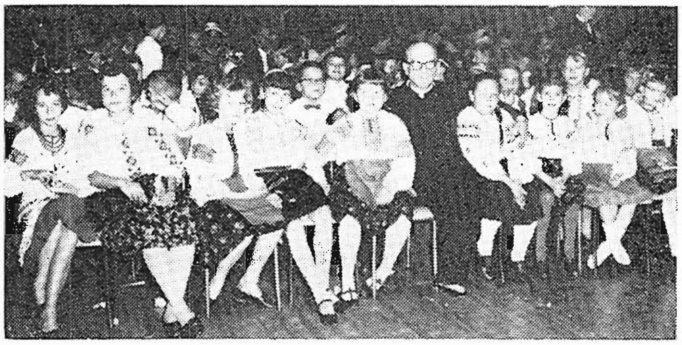
ПРИЯТЕЛЬ ДІТЕЙ І „ВЕСЕЛКИ"

На світлині бачите великого приятеля дітей і „Веселки" о. Маріяна, Романа Цурковського з Торонта (Канада). З нагоди свого 70-ліття, яке зійшлося з ювілеєм появи 100-го числа „Веселки" о. Цурковський склав на її пресовий фонд 70 дол., по долярові за кожний рік свого життя.

Цю пожертву о. Цурковський призначив на передплату „Веселки" для дітей, які самі не можуть собі передплатити журналу, але хотіли б якнайбільше дізнатися про Україну.

Усе своє життя о. Цурковський присвятив праці для нашої Церкви, народу й дітей, яких Він дуже любить, навчає їх релігії, українознавства та виховує їх на добрих християн і громадян.

На світлині о. Цурковський з дітьми, що взяли участь у ювілейних святкуваннях на честь Тараса Шевченка.

А тут внуки о. Цурковського вітають Його з ювілеєм та складають Йому квіти.

„Веселка" та її читачі, зокрема ті, які отримають журнал за Його пожертву, вітають і собі Ювілята з Його 70-літтям і бажають Йому ще довго прожити для добра Церкви, народу й дітей.

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК — ІСТОРИЧНА КАЗКА
UKRAINIAN TALE — BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XIX: ПРИВИД У СТЕПУ
CHAPTER XIX: MIRAGE IN THE STEPPE

Прискочили перші польські драґуни з піднятими шаблями.

The first wave of Polish dragoons with raised sabers appeared in front of them.

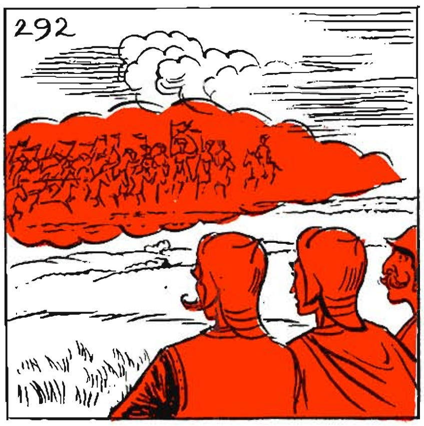
— Стій! — крикнув грімко Богдан, коні раптом зупинилися, а перші драґуни попадали з сідел на землю.

"Halt!" — ordered Bohdan thunderously. All horses came to a sudden stop, throwing off their riders to the ground.

— Гляньте! Цілий козацький полк наступає на вас! — удруге гукнув до драґунів Богдан, показуючи на порожній степ.

"Look! The entire Kozak regiment is attacking you!" — yelled Bohdan to the dragoons pointing to the empty steppe.

І польським драґунам в ту ж мить привиділися лави грізного, великого війська.

And the Polish draggons suddenly seemed to see the lines of a great menacing army.

— Назад! — крикнув злякано польський ротмістр, і драґуни кинулися щосили втікати.

"Retreat!" — commanded fearfully a Polish captain, and the dragoons took to flight.

Богдан усміхнувся: — Козаків немає! Я драґунам напустив туману в очі.

Bohdan s m i l e d triumphantly: "There are no Kozaks! I scared the dragoons with a phantom which fooled them."

(Кінець XIX розділу)

(End of Chapter XIX)